

İMAM HATİP ORTAOKULLARI

.....

İHAMER BİLGİ NOTLARI 1

HAZIRLAYANLAR

Ahmet YAPICI

Emine ERDOĞAN

İMAM HATİP ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (İHAMER)

Adres: Akşemsettin, Şair Fuzuli Sk. No: 22/2, 34080

Fatih/İstanbul/Türkiye

Tel: (0212) 521 19 58

E-Posta: ihamer.sm@gmail.com

İHAMER Bilgi Notları, imam hatip okullarını farklı yönleriyle tanıtmak, bu okullar hakkında kamuoyundaki bilgi eksikliklerini gidermek, yanlış bilgilerin düzeltilmesine katkı sağlamak amacıyla belirli aralıklarla yayımlanır.

.....

İÇİNDEKİLER

2	GİRİŞ
4	YASAL SÜREÇ VE TARİHÇE
7	İMAM HATİP ORTAOKULUNA KAYIT
8	İMAM HATİP ORTAOKULUNA NAKİL
8	İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA OKUTULAN DERSLER
10	İMAM HATİP ORTAOKULLARI İLE İLGİLİ SAYISAL VERİLER
13	PROJE İMAM HATİP ORTAOKULLARI
13	HAFIZLIK İMAM HATİP ORTAOKULLARI
16	İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA YOĞUNLAŞTIRILMIŞ DİL PROGRAMI
17	KUR'AN-I KERİM AĞIRLIKLI SINIFLAR
18	İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA EĞİTİMİN İÇERİĞİ
22	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME
24	KAYNAKÇA

GİRİŞ

İmam hatip okulları Türkiye'nin son yüzyıllık eğitim tarihinde öne çıkan özgün bir eğitim modelidir. 1913'teki ilk kuruluşunun ardından 110, 1951'de yeniden açılışı itibariyle de 72 yılı geride bırakan bu okullar ülkemize birçok alanda katkı sağlayan eğitim kurumları oldu. Özellikle 1951'de ortaokul, 1954'te ise lise olarak açılan imam hatip okullarında milyonlarca erkek ve kız öğrenci eğitim öğretim gördü ve ardından yüksek öğrenime devam etti.

Bugün gerek imam hatip ortaokulunda ve gerekse imam hatip lisesinde sayıları 1,5 milyonu bulan imam hatip öğrencisi okumaktadır. Bu okullardan mezun olarak üniversitelerin farklı bölümlerinde lisans eğitimi gören binlerce imam hatipli de toplumsal hayatta öğretmen, doktor, imam, mühendis, vaiz, müftü, avukat, mimar ve yönetici gibi unvanlarla farklı meslekleri icra etmektedirler. *İmam hatip okullarında okuyan öğrencileri*

farklı kılan özellik; bu okullarda Türkçe, sosyal bilgiler, edebiyat, tarih, coğrafya, yabancı dil, matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi derslerin yanında Arapça, Kur'an, siyer, hadis, fıkıh, kelam, dinler tarihi ve İslam tarihi gibi dersleri de görmeleridir. Bu ders çeşitliliği ve disiplin zenginliği, imam hatip öğrencilerinin sosyal yönden gelişimlerine, olaylara ve

İmam hatip okullarında okuyan öğrencileri farklı kılan özellik; bu okullarda Türkçe, sosyal bilgiler, edebiyat, tarih, coğrafya, yabancı dil, matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi derslerin yanında Arapça, Kur'an, siyer, hadis, fıkıh, kelam, dinler tarihi ve İslam tarihi gibi dersleri de görmeleridir.

olgulara geniş açıdan bakabilmelerine, dil becerilerini geliştirmelerine, zengin kelime ve kavram dünyasına sahip olmalarına olumlu anlamda katkı sağlamaktadır.

İmam hatip okulu modelinin temelini imam hatip ortaokulu teşkil etmektedir. 4+4+4 şeklinde 12 yıllık zorunlu eğitimin uygulandığı eğitim sistemimizde imam hatip ortaokulları ilköğretimin ikinci kademesini oluşturmaktadır. Bu okullar ilkokulu bitiren öğrencilerin isteğe bağlı olarak kayıt yaptırdıkları ve dört yıllık eğitimin verildiği ortaokul seviyesinde eğitim kurumlarıdır.

İmam hatip modelini geliştirici ilmi, fikri çalışmalar yapmak, rapor ve araştırmalar yayımlamak, görüş ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulan İmam Hatip Araştırmaları Merkezi'nin (İHAMER) imam hatip okullarımıza dair düzenli olarak çıkaracağı İHAMER

İmam Hatip Araştırmaları Merkezi (İHAMER), imam hatip modelini geliştirici ilmi, fikri çalışmalar yapmak, rapor ve araştırmalar yayımlamak, görüş ve önerilerde bulunmak amacıyla ÖNDER İmam Hatipliler Derneği'nin öncülüğünde kurulmuştur.

Bilgi Notları'nın ilkinin İmam Hatip Ortaokullarına ayırdık. Sonraki bilgi notlarımızda imam hatip okullarını farklı yönleriyle ele alacağız. İHAMER Bilgi Notları'nın ana gayesi imam hatip okullarının farklı yönleriyle tanıtmak olacaktır. Bu serinin imam hatip okullarının tanıtımına ve bu okullardaki eğitimin niteliğinin geliştirilmesine katkı sağlamasını umuyoruz.

Ahmet YAPICI
İHAMER Başkanı

1 YASAL SÜREÇ VE TARİHÇE

İmam Hatip ortaokullarının anayasal dayanağı 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu'dur. Bilindiği üzere bu kanunla birlikte ülke genelinde bütün eğitim öğretim kurumları o zamanki adıyla Maarif Vekaleti'ne (Millî Eğitim Bakanlığı) bağlandı. İlgili kanunun dördüncü maddesi ile ülkedeki din eğitimi düzenleyici hükümler ihdas edildi. Buna göre;

"Maarif Vekaleti yüksek diniyat mütehasısları yetiştirilmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidematı diniyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşat edecektir."

Yani Maarif Vekaleti imamlık ve hatiplik gibi din hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla mektepler açacaktır.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından Maarif Vekili Hüseyin Vasıf Çınar imzasıyla 11 Mart 1924'te yayımlanan genelgeye göre

bütün medreseler kapatılmış olup din hizmetleriyle ilgili memurların yetiştirilmesine dair süreç şöyle açıklanmıştır:

*"Eski Darü'l Hilafe medreselerinin ibtida-i hariç ve ibtida-i dahil kısımları Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4. maddesi gereği imam ve hatip yetiştirmek üzere "İmam ve Hatip Mektebi" olarak muhafaza edilmiştir. Ders programları ve kadroları hazırlanmaktadır. Açılacak imam ve hatip mektepleri bulundukları yere izafeten isimlendirilecektir. Medaris-i İlmîye'nin ibtida-i hariç ve ibtida-i dahil kısımları öğrencilerinden arzu edenler imam ve hatip mektebine geçiş yapabilecektir."*¹

Bu kanuna ve sonrasında yayımlanan genelgeye istinaden Mart 1924 itibarıyla 29 yerdeki Darü'l Hilâfeti'l-Âliye Medresesi imam ve hatip mektebi olarak açılacak, sonradan açılanlarla beraber okul sayısı 34'e² (Akseki'ye göre 38'e) ulaşacaktır.³

¹Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, 051.V.05-2-1-31.

²Mustafa Öcal, Öncü Yedi'ler, 1/54, MEB Yayınları.

³Ahmet Hamdi Akseki, İsmail Kara-Rabia K. Gündoğdu, 1/447. DİB Yayınları.

İsparta İmam Hatip Okulu Öğrencileri - 1966

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 25. Maddesi imam hatip ortaokullarının eğitim sistemi içindeki yerini şöyle belirler:

"İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli, zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimi

destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur. Ortaokul ve liselerde, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı, isteğe bağlı seçmeli ders olarak okutulur. Bu okullarda okutulacak diğer seçmeli dersler ile imam hatip ortaokulları ve diğer ortaokullar için oluşturulacak program seçenekleri Bakanlıkça belirlenir."

1.1 - İMAM HATİP ORTAOKULLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1924

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 4. maddesine istinaden ülkenin farklı yerlerinde dört yıl eğitim verecek olan 29 adet İmam Hatip Mektebi açıldı.

1930

İmam Hatip Mektepleri kapatıldı.

1951

Eğitim süresi üç yıl olan İmam Hatip Ortaokulları açıldı.

1972

İmam Hatip Okulu İdare Yönetmeliği çıkarılarak bu okulların ortaokul kısımlarındaki Arapça ve Kur'an gibi din dersleri kaldırıldı. İmam hatip ortaokullarında ortaokul müfredatı uygulanmaya başlandı.

1974

Yapılan değişiklikle imam hatip ortaokullarının programına Arapça ve Kur'an gibi din dersleri eklendi ve bu okullar yeniden imam hatip müfredatı uygulamaya başladı.

1997

28 Şubat kararlarıyla imam hatip okullarının orta kısmı kapatıldı.

2012

12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitime geçilerek imam hatip ortaokulları yeniden açıldı.

2014

Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi kapsamında Hafızlık İmam Hatip Ortaokulları açıldı.

2 İMAM HATİP ORTAOKULUNA KAYIT

İmam hatip ortaokullarına öğrenci kaydı ile ilgili hususlar Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 11. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre ilkokulu bitiren her öğrencinin imam-hatip ortaokuluna kaydı velisinin başvurusu üzerine ilgili okul yönetimince yapılır.

İlgili maddede ortaokullara kaydolmak için adres kayıt bölgesi şartı getirilirken imam hatip ortaokuluna kaydolmak için herhangi bir kayıt bölgesi şartı getirilmemiştir. İmam hatip ortaokuluna kaydolmak isteyen öğrenci öncelikle evine en yakın okula kaydolar. Diğer imam hatip ortaokullarına ise o okulda boş kontenjan olması halinde kayıt yapılabilir.

3 İMAM HATİP ORTAOKULUNA NAKİL

Ortaokulda okuyan bir öğrenci herhangi bir sınıf seviyesinde imam hatip ortaokuluna nakil olabilir. Bu naklin nasıl yapılacağı hususu MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 12/6. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre ortaokuldan imam hatip ortaokuluna geçmek isteyen bir öğrenci, imam hatip ortaokulu müdürlüğüne oluşturulacak komisyon tarafından sınava alınır.

Sınava konu olan dersler ortaokulda zorunlu olmayıp imam hatip ortaokulunda zorunlu olarak okutulan

Arapça, Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin Hayatı veya Temel Dinî Bilgiler dersleridir. Bu sınavda başarılı olan öğrencinin nakli imam hatip ortaokuluna alınır. Nakiller 5, 6 ve 7. sınıflarda aynı eğitim öğretim yılının ikinci döneminin başına kadar, 8. sınıfta ise eylül ayının son iş gününe kadar yapılır.

Ortaokulda okuyan her öğrencinin imam hatip ortaokuluna nakil hakkı vardır.

4 İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA OKUTULAN DERSLER

İmam hatip ortaokulunda ve ortaokullarda Türkçe, matematik, fen, sosyal bilgiler, İngilizce ve din kültürü gibi temel dersler Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan aynı öğretim programına göre okutulur. 4.1'deki tabloda da görüleceği üzere her iki okul türünde de bu derslerin haftalık

ders saatleri eşittir. Örneğin ortaokulda da imam hatip ortaokulunda da Türkçe dersi haftada 6, matematik 5, fen 4, sosyal 3, İngilizce 3, din kültürü 2 saat olarak okutulmaktadır. Görsel sanatlar ve beden eğitimi gibi diğer kültür dersleri de her iki okul türünde eşit ders saatiyle okutulur.

4.1 - İMAM HATİP ORTAOKULU VE ORTAOKUL HAFTALIK DERS SAATİ KARŞILAŞTIRMASI

Türkçe

Matematik

Fen

Sosyal

İngilizce

Din Kültürü

Beden Eğitimi

Seçmeli Ders

Müzik

Görsel Sanatlar

İnkılap Tarihi

Bilişim

Teknoloji

İmam Hatip Ortaokulu Ders Saati ■
Ortaokul Ders Saati ■

Ortaokullardaki haftalık 6 saat seçmeli derse karşılık imam hatip ortaokullarında tüm sınıflarda haftada 2 saat Kur'an-ı Kerim, 2 saat Arapça, 2 saat Peygamberimizin Hayatı, 6 ve 7. sınıflarda ise 1'er saat Temel Dinî Bilgiler dersi zorunlu olarak okutulmaktadır. Buna

ilave olarak imam hatip ortaokulunda 5, 6 ve 7. sınıfta haftada 1 saat, 8. sınıfta ise 2 saat seçmeli ders bulunmaktadır. Buna göre imam hatip ortaokulunda haftalık toplam ders saati 36, ortaokulda ise 35'tir.

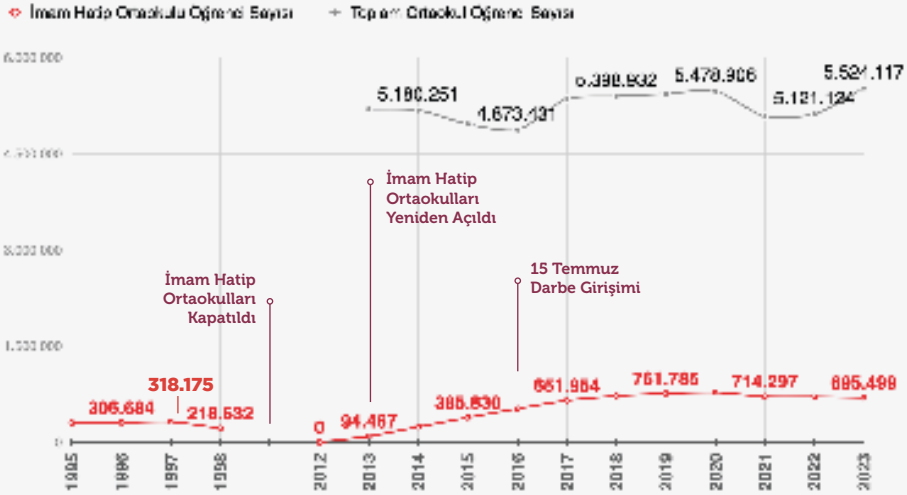

5 İMAM HATİP ORTAOKULLARI İLE İLGİLİ SAYISAL VERİLER

İmam hatip ortaokulları bugünkü hâliyle ilk olarak açıldığı 17 Ekim 1951 tarihinden 28 Şubat 1997 tarihli MGK kararları doğrultusunda çıkartılan 16/8/1997 tarih ve 4306 sayılı kanuna kadar eğitim sistemi içindeki yerini korumuştur. Bu kanunla birlikte eğitim mevzuatındaki “ilkokul” ve “ortaokul” ibareleri “ilköğretim okulu” olarak

değiştirilmiştir. Bu değişiklikle beraber her iki kademe ilköğretim adı altında birleştirilerek zorunlu eğitim sekiz yıla çıkartılmıştır. Böylece imam hatip okullarının orta kısmı kapatılmıştır. 5.1’deki grafikte de görüleceği üzere imam hatip ortaokullarının kapatıldığı 1997 yılında bu okullarda 318.175 öğrenci okumaktaydı.

5.1 - İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİ SAYISI (YILLARA GÖRE)

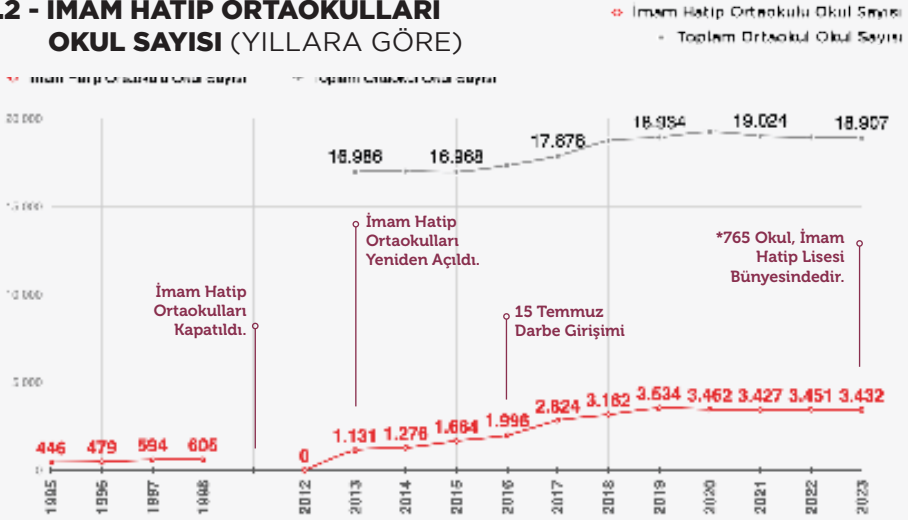

İmam hatip ortaokullarının büyük bir çoğunluğu müstakil okul olarak hizmet vermekte iken bazıları da bir imam hatip lisesinin bünyesinde imam hatip ortaokulu olarak eğitim öğretim vermektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yapılan 30/3/2012 tarihli değişiklikle zorunlu eğitim 4+4+4 şeklinde 12 yıla çıkartılmış ve bu kanunla birlikte imam hatip ortaokulları yeniden açılmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında açılan 1131 imam hatip ortaokulunda 94.467

öğrenci öğrenim görmeye başlamıştır. Sonraki yıllarda hem okul hem öğrenci sayısı açısından artış yaşanmış ve okul sayısı 2017 yılında 2824'e, 2022 yılında ise 3451'e ulaşmıştır.⁴ Öğrenci sayısı ise 2017'de 651.954 öğrenciye; 2023 yılında ise 695.499 öğrenciye ulaşmıştır.

5.2 - İMAM HATİP ORTAOKULLARI OKUL SAYISI (YILLARA GÖRE)

⁴http://dogm.meb.gov.tr/bilgisistemi/okul_listesi (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

(Bkz. 5.1., 5.2 ve 5.3'teki grafikler) Bu öğrencilerden 330.531'i erkek ve 364.968'i ise kız öğrencidir. Bu verilere göre imam hatip ortaokullarında kız öğrencilerin sayısının erkelere oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Yine 2023 verilerine göre imam hatip okullarında toplam 26.379 derslik bulunmakta ve derslik başına düşen

ortalama öğrenci sayısı ise 26,36 olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra İmam hatip ortaokullarında 27.019'u kadın ve 19.453'ü erkek olmak üzere toplam 46.472 öğretmen görev yapmaktadır.⁵

⁵ MEB Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2022/23, s. 75.)

6 PROJE İMAM HATİP ORTAOKULLARI

Sınavla öğrenci alan imam hatip liselerinin bazılarının bünyelerinde açılan imam hatip ortaokullardır. Bu imam hatip ortaokulları öğrencilerini sınavla alan eğitim kurumlarıdır. Buna göre Türkiye genelinde 69 ilde, 286 proje imam hatip lisesinin bünyesinde bulunan imam hatip ortaokulu, öğrencilerini okul idaresi tarafından yapılan yazılı sınavla almaktadır.

Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim'i okumayı ve ezberlemeyi teşvik eden hadisleri nedeniyle Müslümanlar tarih boyunca hafızlık eğitimine önem vermişlerdir.

7 HAFIZLIK İMAM HATİP ORTAOKULLARI

İmam hatip ortaokullarında uygulanan farklı uygulamalardan biri de hafızlık eğitimidir. Kur'an-ı Kerim'i baştan sona kadar ezberleme yani hafızlık geleneği Kur'an'ın ilk indirildiği döneme yani Hiz. Muhammed (s.a.v.) devrine dayanır. Vahyin ilk muhatabı ve tebliğcisi Hiz. Muhammed hafızların ilki ve öncüsü kabul edilir. İlk inen ayetleri hem yazıya geçiren hem de ezberleyen vahiy katipleri de aynı zamanda Kur'an'ın ilk hafızlarıdır. Hiz. Muhammed'in Kur'an-ı Kerim'i okumayı ve ezberlemeyi teşvik eden hadisleri nedeniyle hafızlık tarih

boyunca Müslümanların önem verdikleri bir eğitim olmuştur. İslam eğitim tarihinde de hafızlık eğitime özel bir değer verilmiş ve hafızlık nesilden nesile devam eden bir geleneğe dönüşmüştür.⁸

Cumhuriyet döneminde hafızlık eğitimi ilkokulu bitirdikten sonra Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an Kurslarında yapılmakta idi. 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesiyle birlikte Kur'an Kursları öğrenci kaybına uğramıştır. Böylece hafızlık eğitimi de bu süreçten olumsuz etkilenmiş, gerek

⁸<https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz--hadis>. (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

7.1 - HAFIZLIK İMAM HATİP ORTAOKULU İSTATİSTİKLERİ (2022)***18.872**

ÖĞRENCİ

177

OKUL

66

İL

10.853HAZIRLIK
AŞAMASINDAKİ
ÖĞRENCİ SAYISI**6.003**HAFIZLIK YAPAN
ÖĞRENCİ SAYISI**2.905**HAFIZLIĞINI
TAMAMLAYAN
ÖĞRENCİ SAYISI

Kur'an kurslarına devam edecek öğrenci bulmada gerekse hafız yetiştirmede ciddi sorunlar yaşanmıştır. Bu süreçte yaşanan zorluklar ve hafızlık konusunda oluşan toplumsal talepler karşısında MEB 2015 yılında yaptığı düzenleme ile isteyen öğrencilere örgün eğitime devam ederek hafızlık yapma imkânı vermiştir. Hafızlık izni ile ilgili yasal düzenleme şu şekildedir:

"Ortaokul/İmam-hatip ortaokulu 5' inci, 6' ncı ve 7' nci sınıf öğrencilerine velisinin yazılı başvurusu üzerine bir eğitim ve öğretim yılı Diyanet

İşleri Başkanlığının açmış olduğu hafızlık eğitimine devam etmelerine izin verilir. Hafızlık eğitimine devam ettiğini belgelendirenlerden o eğitim ve öğretim yılı için devam zorunluluğu aranmaz. Bu sürenin bitiminde öğrencilerin okula devamları sağlanır. Bu öğrenciler okula döndüklerinde, devam edemedikleri eğitim ve öğretim yılına ait derslerden okul müdürünün sorumluluğu ve koordinesinde, alan öğretmenlerinden oluşturulacak komisyonca sınava alınır. Başarılı olanlar bir üst sınıfa devam ettirilir."⁹

*MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 32/4. madde.

Tablo 7.1⁹ <https://hafiz.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 23/07/2023).

Buna göre hafızlık yapmak için Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan Kur'an kursuna devam eden ve bunu belgelendiren öğrencilere bir eğitim öğretim yılı izin verilmekte, sene sonunda yapılan imtihanda başarılı olanlara ise bir üst sınıfta okuma hakkı verilmektedir. Ancak hafızlığa hazırlık ve hafızlığı tamamlama süreçleri dikkate alındığında hafızlık adayı öğrenciye verilen bir yıllık iznin yetersiz kaldığı ortaya çıkmaktadır. Bu iznin süresinin hafızlık süreçlerinin dikkate alınarak yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Hafızlık eğitimi izninden sonraki süreçte 2014 yılından itibaren örgün eğitimle birlikte hafızlık eğitimi veren imam hatip ortaokulları açılmıştır. Bu

okullarda Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ile Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol kapsamında öğrenci bir yandan örgün eğitime devam ederken diğer yandan da hafızlık eğitimi almaktadır. MEB verilerine göre 2023-2024 eğitim öğretim yılında 66 ilde ve toplam 177 okulda hafızlık eğitimi verilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda bugüne kadar örgün eğitimle birlikte hafızlık eğitimi veren imam hatip ortaokullarında 2905 öğrenci hafız olmuştur.¹⁰ Yine 2022 verilerine göre bu okullarda hafızlığa hazırlık aşamasında olan 10.853 öğrenci; hafızlık yapan 6003 öğrenci bulunmaktadır.

¹⁰<https://hafiz.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 23/07/2023)

Fotoğraf: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/ikiz-kardesler-hafizlik-icazet-sevincini-ayasofya-i-kebir-cami-i-serifinde-yasadi/2257970> (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

8 İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA YOĞUNLAŞTIRILMIŞ DİL PROGRAMI

Yoğunlaştırılmış dil programı, imam hatip ortaokullarında MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesinin Uygulanmasıyla İlgili Açıklamalar kısmının 4/a, b maddesine istinaden tercihe dayalı olarak iki şekilde (Arapça ve İngilizce) uygulanmaktadır. İmam hatip ortaokulunda yoğunlaştırılmış dil programına dahil olan öğrenciler;

- 5. sınıflarda Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, İngilizce, Kur'an-ı Kerim, Arapça ve Peygamberimizin Hayatı derslerini (toplam 29 saat)

almak kaydıyla haftada 7 ders saatine kadar ilave İngilizce veya Arapça dil eğitimi alabilir.

- 6 ve 7. sınıflarda ise yukarıda sayılan temel dersleri almak şartıyla haftada 6 ders saatine kadar ilave Arapça veya İngilizce dil eğitimi alabilir.

Buna göre İngilizce dil programına katılan bir öğrenci 5, 6 ve 7. sınıfta haftada 10 saat İngilizce eğitimi görmüş olmaktadır. Arapça dil programına katılan bir öğrenci ise 5. sınıfta haftada 9 saat, 6 ve 7. sınıfta ise haftada 8 saat Arapça eğitimi almaktadır.¹¹

8.1 - YOĞUNLAŞTIRILMIŞ DİL PROGRAMI UYGULAYAN İMAM HATİP ORTAOKULLARI (2022)*

¹¹ttkb.meb.gov.tr/meb_lys_dosyalar/2022_01/19093907_imam-hatip-ortaokulu-hdc-karar-ve-eki-2022-2023.pdf (Erişim Tarihi: 25.07.2023)
Tablo 8.1* https://dogmyabancidil.meb.gov.tr/upload/iho/dosya/DOGM_YOĞUNLAŞTIRILMIŞ_YABANCIDİL_IMAM_HATİP_ORTAOKULLARI_LISTESİ.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

9 KUR'AN-I KERİM AĞIRLIKLİ SINIFLAR

Kur'an-ı Kerim eğitimi imam hatip okullarının temel dersi niteliğindedir. Bu ders imam hatip ortaokulunda her sınıf seviyesinde haftada 2'şer saat olarak okutulmaktadır. Ancak isteyen öğrenciler için haftalık zorunlu 2 saatlik dersin dışında İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesinin Uygulanmasıyla İlgili Açıklamalar kısmının 4/a, b maddesine istinaden 5. sınıflarda Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil, Kur'an-ı Kerim, Arapça ve Peygamberimizin Hayatı derslerini (toplam 29 ders saati)

almak kaydıyla haftada 7 saate kadar; 6 ve 7. sınıflarda ise yukarıda sayılan temel dersleri almak kaydıyla haftada 6 saate kadar Kur'an-ı Kerim dersi verilebilir.

Buna göre Kur'an-ı Kerim ağırlıklı sınıfta okuyan bir öğrenci zorunlu Kur'an-ı Kerim dersiyle birlikte 5. sınıfta toplam 9 saat; 6 ve 7. sınıfta ise haftada toplam 8 saat Kur'an-ı Kerim dersi alabilir. Böylece bu sınıflarda okuyan öğrenciler temel derslerin yanında diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha yoğun bir Kur'an eğitimi almış olmaktadır.¹²

9.1 - KUR'AN-I KERİM AĞIRLIKLİ SINIFIN HAFTALIK KUR'AN DERSİ SAATLERİ

5. SINIF

HAFTADA
9 SAATE
KADAR

6. SINIF

HAFTADA
8 SAATE
KADAR

7. SINIF

HAFTADA
8 SAATE
KADAR

8. SINIF

HAFTADA
2 SAAT

¹²ttkb.meb.gov.tr/meb_lys_dosyalar/2022_01/19093907_imam-hatip-or-taokulu-hdc-karar-ve-eki-2022-2023.pdf
(Erişim Tarihi: 25.07.2023)

10 İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA EĞİTİMİN İÇERİĞİ

Temel Dersler:

İmam hatip ortaokulları 28 Şubat darbesi sürecinde kapatılmalarının ardından müstakil olarak 2012 yılında eğitim öğretime başlayan ve her geçen gün gelişen eğitim kurumlarıdır. Bu okulların en kıdemlisinin on yıllık okul olduğu ve imam hatip ortaokullarına ilişkin yapılacak yorumlarda bu hususun dikkate alınması gerektiği unutulmamalıdır. Henüz on yıllık genç ve taze bir eğitim kurumu olmalarına rağmen imam hatip ortaokulları öğrencilerini millî ve manevî değerler doğrultusunda yetiştiren;

onların dinî ve ahlaki eğitimlerine özen gösteren, şahsiyetlerinin oluşumuna katkı sağlayan, onlara tarih, kimlik ve medeniyet bilinci kazandırmayı hedefleyen, bunları yaparken öğrencilerini akademik açıdan en nitelikli şekilde yetiştirmeyi gaye edinen okullardır. Tablo 10.1’de görüleceği üzere ortaokul düzeyinde okutulan ve Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında yapılan merkezi sınava kaynaklık eden temel dersler, imam hatip ortaokullarında da aynı ders saatleriyle okutulmaktadır.

10.1 - İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA OKUTULAN TEMEL DERSLER

DERS	SINIF	HAFTALIK DERS SAATİ	HAFTALIK DERS SAATİ	SINIF	DERS
TÜRKÇE	5 6 7 8	5/6	3/4	5 6 7 8	YABANCI DİL
MATEMATİK	5 6 7 8	5	2	5 6 7 8	DİN KÜLTÜRÜ
FEN BİLİMLERİ	5 6 7 8	4	2	5 6 7 8	İNKILAP TARİHİ
SOSYAL BİLGİLER	5 6 7	3			

*Not: Türkçe dersi 5 ve 6. sınıflarda 6; 7 ve 8. sınıflarda 5'er saat verilmektedir. Yabancı dil dersi ise 5 ve 6. sınıflarda 3; 7 ve 8. sınıflarda 4'er saat verilmektedir.

Din Dersleri:

İmam hatip ortaokulları öğretim programında din ve değerler alanındaki derslerin zorunlu olarak yer aldığı okullardır (Bkz. 10.2. başlıklı tablo). Buna göre öğrenciler İngilizcenin yanı sıra ikinci dil olarak **Arapça** öğrenmekte ve iki dil becerisine sahip olmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenciler her sınıf seviyesinde okutulan **Kur'an-ı Kerim** dersinde Kur'an'ı Arapça aslından ve tecvid kaidelerine uygun olarak okumayı öğrenmektedir. Bu derste öğrencilere Kur'an sureleri, kavramları, örnek dualar ve peygamber kıssaları öğretilmektedir. Böylece öğrenciler hem Kur'an-ı Kerim'i güzel okumayı hem de ilahi vahyin evrensel mesajlarını öğrenmiş olmaktadır. **Peygamberimizin Hayatı** dersinde öğrenciler Hz. Muhammed'in

(s.a.v) hayatının kronolojik seyrinin yanı sıra örnek ahlakını ve yaşamını, toplumun farklı kesimleriyle iletişimini öğrenmekte ve sahabeyi tanımaktadır. **Temel Dinî Bilgiler** dersinde ise bir Müslümanın bilmesi gereken temel inanç konuları, namaz, oruç ve zekâta dair ilmihal bilgileri, adâb-ı muaşeret ve ahlak konuları öğretilmektedir.

Kur'an-ı Kerim dersinde öğrencilere Kur'an'ı tecvidli olarak güzel okuma becerisi kazandırılırken öte yandan Kur'an sureleri, kavramları, örnek dualar ve peygamber kıssaları da öğretilmektedir.

10.2 - İMAM HATİP ORTAOKULLARINDA OKUTULAN DİN DERSLERİ

DERS	SINIF	HAFTALIK DERS SAATİ	HAFTALIK DERS SAATİ	SINIF	DERS
ARAPÇA	5 6 7 8	2	2	5 6 7 8	SİYER
KUR'AN-I KERİM	5 6 7 8	2	1	6 7	TEMEL DİNİ BİLGİLER
DİN KÜLTÜRÜ	5 6 7 8	2			

Bilimsel, Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler:

İmam hatip ortaokulları akademik eğitimin yanında bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerin yoğun biçimde gerçekleştiği eğitim kurumlarıdır. Nitekim MEB 2022 verilerine göre (Tablo 10.3) imam hatip ortaokullarında bir eğitim öğretim döneminde bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda en az bir faaliyete katılan öğrenci oranı yüzde 79,97 olmuştur. Bu oran ortaokullarda yüzde 60'tır.

Öğrencilerin yıl sonu başarı puan ortalaması imam hatip ortaokullarında 74,69 iken, bu oran ortaokullarda 74 olmuştur. Buna ilave olarak öğrencilerin yabancı dil dersi yıl sonu başarı puanı

ortalaması imam hatip ortaokullarında 68,97, ortaokullarda ise 69 olarak gerçekleşmiştir.¹³

Nitekim LGS sonuçlarına bakıldığında zaman da sınav başarısında önemli bir artışın gerçekleştiği görülmektedir. Son iki yılın LGS sonuçlarına göre 2022'de 193 birinci içinden 12'si, 2023'te ise 562 birinciden 53'ü imam hatip ortaokulu öğrencisidir. Bu oranlar henüz on yılını tamamlayan imam hatip ortaokullarının her geçen gün gelişmekte olduğunu; dinî, ahlaki, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif açıdan çok yönlü bir eğitimle birlikte öğrencilere akademik başarının da kazandırıldığını göstermektedir.

**10.3 - FARKLI VERİLERE GÖRE
İMAM HATİP ORTAOKULLARI VE ORTAOKULLAR**

İMAM HATİP ORTAOKULU	ORTAOKUL	KRİTER
74,69	74	Öğrencilerin yıl sonu başarı puan ortalaması
68,97	69	Öğrencilerin yabancı dil dersi yıl sonu başarı puanı ortalaması
%79,97	%60	Bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda en az bir faaliyete katılan öğrenci oranı

¹³MEB 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, s. 142, 144.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İmam hatip ortaokulları imam hatip modelinin temelini teşkil eden okullardır. Gerek 1913 yılında açılan ve bir yıllık eğitimi içeren Medresetü'l Eimme ve'l Huteba gerek 1924'te açılan ve dört yıl eğitim veren İmam Hatip Mektepleri öncelikle ortaokul olarak hizmet vermişlerdir. Aynı şekilde 1951'de İstanbul, Ankara, Adana, Isparta, Kayseri, Konya ve Maraş'ta açılan ilk yedi imam hatip okulu da ortaokul olarak eğitim öğretim hizmeti vermiş, 1954 yılında bu okulların lise kısımları eğitime başlamıştır.¹⁴

İmam hatip ortaokulları başlangıçta her ne kadar toplumun din hizmetleri ihtiyacını karşılamaya yönelik insan yetiştirmek amacıyla açılmışsa da gelişen süreçte bu okulların misyonu genişlemiştir. İmam hatip ortaokulları,

insanların çocuklarına din ve ahlak eğitimi verme isteği gibi meşru bir hakka dayanmakta ve bu konuda ortaya çıkan toplumsal talebe cevap vermektedir. Bu açıdan bakıldığında zaman imam hatip ortaokulu, eğitim sistemi içinde ortaokul seviyesinde halkın din eğitimi talebini karşılayan okullar olmuştur. Bu okullarda okuyan öğrenci bir yandan diğer akranları gibi ilköğretime devam etmekte ve aynı zamanda dinî eğitim almaktadır.

İmam hatip ortaokulları insanların çocuklarına din ve ahlak eğitimi verme isteği gibi meşru bir hakka dayanmakta ve bu konuda ortaya çıkan toplumsal talebe cevap vermektedir.

¹⁴Mustafa Öcal, *Öncü 7'ler*, 1/128.

Belirtilen sebeplerle imam hatip ortaokullarına ve dolayısıyla imam hatip liselerine bir meslek okulu algısı ile bakmak hatalı ve eksik bir yaklaşım olacaktır. İmam hatip okulları günümüzde mesleki eğitim veren bir okul olmanın ötesinde toplumun din eğitimi talebine karşılık veren eğitim kurumlarıdır. Bu okullarda okuyan öğrenciler dinî ve ahlaki eğitim aldıktan sonra kendi istek ve ilgilerine göre lise veya üniversite eğitimi görerek tercih ettikleri farklı meslek grupları içinde hayatlarını sürdürmektedirler.

İmam hatip ortaokulu, çocuğun okul öncesi ve ilkokuldan sonraki süreçte dinî ve ahlaki eğitimi devam ettirdiği, imam hatip ikliminde kişilik gelişimini sürdürdüğü ve ortaöğretime

hazırlık yaptığı bir döneme karşılık gelmektedir. Bu özellikleri nedeniyle imam hatip ortaokulları, anne babaların ve çocukların tercih ettikleri, ilgi gösterdikleri bir eğitim kurumu özelliği kazanmıştır. 2012 yılında yeniden açılan imam hatip ortaokullarını eğitim sistemi içinde özgün bir model olmanın yanı sıra toplumsal talebe cevap veren ve her geçen gün gelişen bir eğitim kurumu olarak görmek gerekir.

İmam hatip okulları günümüzde mesleki eğitim veren bir okul olmanın ötesinde toplumun din eğitimi talebine karşılık veren eğitim kurumlarıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmet Hamdi Akseki, I-II, İsmail Kara-Rabia K. Gündoğdu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2. Baskı, İzmir, 2019.
- http://dogm.meb.gov.tr/bilgisistemi/okul_listesi (Erişim Tarihi: 01.08.2023)
- https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/19093907_imam-hatip-ortaokulu-hdc-karar-ve-eki-2022-2023.pdf (Erişim Tarihi: 25.07.2023)
- Millî Eğitim Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara, 2023.
- Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2022/23, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Mustafa Öcal, İlk 7 İmam hatip Okulunun 70 Yıllık Serüveni Öncü Yedi'ler Mukaddime, I-VII, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2021.
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz--hadis>. (Erişim Tarihi: 01.08.2023)
- Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi, 051.V.05-2-1-31.
- <https://hafiz.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 23/07/2023)
- <http://dinogretimiokullar.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 01.08.2023).

NOTLAR

Handwriting practice area with 15 horizontal dotted lines.

